

Ποτέ μην περιμένεις τίποτα

*«Η ομορφιά είν' αλήθεια, η αλήθεια ομορφιά» – μονάχα αυτό
μαθαίνουμε σ' ετούτη εδώ τη γη. Και είναι αυτό αρκετό!*

John Keats, «Ωδή σε μίαν ελληνική υδρία»

Ποτέ μην περιμένεις τίποτα.

Ένας ηλικιωμένος αχθοφόρος μού το είπε αυτό την πρώτη μου μέρα. Τον φωνάζαμε Μεγάλο Μπίχλα. Κύριο ΜακΦή μπροστά του, αλλά πίσω από την πλάτη του Μεγάλο Μπίχλα, ή μερικές φορές Μ.Μπ. ΜακΦή.

«Ποτέ μην περιμένεις τίποτα, γιε μου. Θα σου πούνε ότι έχουνε τα κοσμήματα του γαμημένου του στέμματος στη σοφίτα τους, και θα βρεις σκέτες μπούρδες. Αλλά μερικές φορές –όχι συχνά, αλλά μια στις τόσες– θα πας στην πιο άθλια τρύπα, σε κάποιο διαμέρισμα εργατικής πολυκατοικίας, και θα βρεις θησαυρό. Γι' αυτό να έχεις τα μάτια σου ανοιχτά, να αποφεύγεις τους φαφλατάδες εμπόρους, σίγουρα, αλλά ποτέ μην κοιτάξεις μια φάτσα και κρίνεις ότι δεν έχει τίποτα για μας, επειδή μπορεί να εκπλαγείς. Είμαι εδώ τριάντα πέντε χρόνια και ακόμα τα χάνω με το τι βρίσκουμε και πού το βρίσκουμε».

«Μάλιστα, κύριε ΜακΦή», του είχα πει. Κι όλη την ώρα κοιτάζα μια στοίβα έπιπλα που έφτανε ως το ταβάνι και σκεφτόμουν, Τι ηλίθιος και σπαστικός γέρος, άκου τριάντα πέντε χρόνια σε τούτο το μέρος.

Δεν σκεφτόμουν τον ΜακΦή καθώς πήγαινα προς τη διεύθυνση που μου είχαν δώσει. Είμαι είκοσι πέντε χρόνια στον οίκο δημοπρασιών και σαράντα τριών ετών. Με φωνάζουν Ρίλκε μπροστά μου και πίσω από την πλάτη μου Κουφάρι, Πτώμα, Ζόμπι. Εντάξει, μπορεί να έχω σκελετωμένη φάτσα και μακριά κανιά, αλλά δεν βρομάω και ποτέ δεν περιμένω τίποτα.

Δεν περίμενα τίποτα ενώ οδηγούσα στην οδό Κρόου¹ με κατεύθυνση το εδουαρδιανό προάστιο του Χίντλαντ. Το μήνυμα δεν το είχα πάρει ο ίδιος, αλλά το σημείωμα έγραφε *ΜακΚάιντλες², τρεις όροφοι και σοφίτα, απεβίωσε, εκτίμηση και εκποίηση*. Δεν χρειαζόταν να ξέρω τίποτα άλλο εκτός από τη διεύθυνση, κι αυτή την είχα στην τσέπη μου.

Μισώ το Χίντλαντ. Κάτι ανάλογο βρίσκεις σε κάθε μεγάλη πόλη. Πράσινα δεντροφυτεμένα προάστια, δύο αυτοκίνητα, παιδιά που πάνε στο ιδιωτικό και πλήξη, πλήξη, πλήξη. Στενόμυαλη ευπρέπεια για μόστρα και εξεζητημένες κακίες πίσω από τις κλειστές πόρτες. Οι περισσότερες μονοκατοικίες είχαν διαμορφωθεί σε μικρά διαμερίσματα. Η κατοικία των ΜακΚάιντλες ήταν το μεγαλύτερο κτίριο του δρόμου και το μοναδικό άθικτο ακόμα. Πάρκαρα και κάθισα για λίγο κοιτάζοντάς το. Δέσποζε στο δρόμο, μια σκούρα, αυστηρή πρόσοψη που την έκοβαν τρεις σειρές από σκοτεινά παράθυρα. Καμιά ένδειξη για το τι υπήρχε μέσα, μόνο που θα μπορούσες να στοιχηματίσεις πως θα ήταν ακριβό. Μικρά δίφυλλα παράθυρα ξεπρόβαλλαν από τη γερτή στέγη της σοφίτας. Μάλλον πενταώροφο θα το έλεγες, αν υπολόγιζες και το υπόγειο. Αν ήμασταν τυχεροί και ο εκτελεστής της διαθήκης δεχόταν την προσφορά μας, η επίσκεψη αυτή ίσως τροφοδοτούσε ολόκληρη δημοπρασία. Παραήμουν βιαστικός, τίποτα δεν υποδήλωνε ότι υπήρχε οτιδήποτε χρήσιμο σ' αυτό το μέρος – ήταν όμως πολύ πι-

θανό. Μπαίνοντας με το φορτηγό στο ιδιωτικό δρομάκι, διέκρινα τα απομεινάρια ενός κήπου. Οι περσικοί κρόκοι ξεπρόβαλλαν μέσα από το ψηλό γρασιδί – όποιος κι αν είχε ζήσει εδώ, ήταν αρκετά καλά την περασμένη άνοιξη για να φυτέψει τον κήπο του· τη φετινή άνοιξη όμως ήρθε η σειρά του να τον φυτέψουν.

Ποτέ μην περιμένεις τίποτα.

Ο Μεγάλος Μπίχλας θα έπρεπε να προσθέσει, «Αλλά έσω έτοιμος: οτιδήποτε μπορεί να συμβεί».

Χτένισα προς τα πίσω τα μαλλιά μου με τα δάχτυλα και αναρωτήθηκα αν έπρεπε να ακούσω τη συμβουλή της Τζόαν από το γραφείο και να τα κόψω κοντά. Είχα την αίσθηση ότι ένα κλασικό ανδρικό κούρεμα, μπορεί να ήταν το πρελούδιο ενός ειδύλλιου για την Τζόαν – φυσικά, αν η Τζόαν ήταν Τζων ίσως να το σκεφτόμουν, αλλά έτσι όπως είχαν τα πράγματα, προτιμούσα να διατηρήσω τη χαιτή μου. Είχε αρχίσει να γκριζάρει βέβαια, αλλά ταίριαζε με το στυλ μου.

Έβγαλα τα μαύρα μου γυαλιά –η ευγένεια απαιτεί να κοιτάξεις κάποιον κατάματα στην πρώτη συνάντησή–, χτύπησα το κουδούνι δύο φορές και περίμενα. Ήμουν έτοιμος να χτυπήσω και τρίτη, όταν άκουσα βήματα. Περίμενα κάποιον γύρω στα σαράντα –οι πλούσιοι αυτής της τάξης βρίσκουν συνήθως ουκ ολίγους συγγενείς πρόθυμους να βοηθήσουν στο δύσκολο έργο της δέσμευσης της περιουσίας–, αλλά όταν άνοιξε η πόρτα, άνοιξε από μια γυναίκα που δεν θα ξανάβλεπε πια τα ογδόντα. Ήταν ντυμένη σαν τις καθωσπρέπει κυρίες της παιδικής μου ηλικίας. Μονή σειρά μαργαριτάρια, μάλλινο ανοιχτόχρωμο ντε πιες, μακριά τουίντ φούστα, χοντρές μάλλινες κάλτσες και δετά παπούτσια. Τα μαλλιά της αν και αραιά, ήταν χτενισμένα σε άκαμπτες, λευκές σαν ασπράδι, μπουκλές. Τα χρόνια την είχαν μαράνει. Στη σπονδυλική της στήλη είχε αρχίσει να σχηματίζεται καμπούρα.

Στήριζε όλο το βάρος της, καμιά σαρανταπενταριά κιλά το πολύ, σε ένα απλό ξύλινο μπαστούνι.

Ήταν ζαβός ο άνθρωπος μες στο ζαβό του σπίτι.

«Είμαι ο κύριος Ρίλκε, από τον οίκο δημοπρασιών Μπάουερν».

Της έδωσα την κάρτα μου και την άφησα να με κοιτάξει από πάνω ως κάτω. Ήταν σχεδόν σαν να άκουγα την εκτίμησή της: μαλλιά, χάλια – γραβάτα, πουκάμισο και κοστούμι, εντάξει – καουμπόικες μπότες, χάλια. Μάλλον είχε δίκιο, αλλά ήταν από γνήσιο δέρμα φιδιού.

«Είμαι η Μάντλιν ΜακΚάιντλες. Περάστε μέσα».

Η φωνή της ήταν νεανική και αυστηρή σαν δασκάλας.

Τα βιτρό της εξώπορτας έριχναν μια κόκκινη λάμψη στο χολ, στα αριστερά μας υπήρχε μια σκάλα με μαονένιο σκαλιστό παραπέτο, το ξύλινο πάτωμα ήταν στρωμένο με φθαρμένα τούρκικα χαλιά· αυτή η οικογένεια ήταν πλούσια εδώ και δεκαετίες. Ένα βαρύ μαονένιο τραπέζι βρισκόταν στα δεξιά της πόρτας. Ήταν γυμνό, χωρίς τις συνηθισμένες οικογενειακές φωτογραφίες, και υπέθεσα ότι θα είχε ήδη κάνει κάποιο ξεκαθάρισμα.

Σε μια στιγμή σκέφτηκα ότι δεν υπήρχε περίπτωση να πάρουμε τη δουλειά. Ήταν υπερβολικά μεγάλη για να την εμπιστευτούν σε έναν μικρό τοπικό οίκο δημοπρασιών. Η παμπόνηρη γριά θα μας έβαζε να κάνουμε μια εκτίμηση και μετά θα μας χρησιμοποιούσε για να πετύχει καλύτερη τιμή από τους μεγάλους.

«Πάμε στην κουζίνα. Είναι το μόνο μέρος σε τούτο το μανσωλείο που νιώθω κάπως άνετα».

Ξεκίνησε πρώτη στο διάδρομο κι εγώ την ακολούθησα, αργά, κατεβαίνοντας μερικά πέτρινα σκαλοπάτια φαγωμένα στο κέντρο, αναμφίβολα από γενεές ολόκληρες των ΜακΚάιντλες. Στηριζόταν περισσότερο στο αριστερό πόδι. Αναρωτήθηκα αν έπρεπε να κάνει

κάποια επέμβαση στο ισχίο και γιατί δυσκόλευε τη ζωή της αποφεύγοντάς την. Γιατί να κατεβεί τα σκαλιά, ενώ είχε ένα ολόκληρο σπίτι στη διάθεσή της; Η κουζίνα ήταν σε δύο επίπεδα, ο νεροχύτης βρισκόταν στο χαμηλότερο, όπου μπορούσα να διακρίνω μια ανοιχτή πόρτα που έβγαζε στον κήπο. Μια κανάτα με καφέ, κάτι κούπες κι ένα πιάτο με μπισκότα ήταν ήδη ακουμπισμένα στο τεράστιο τραπέζι της κουζίνας.

«Η υπηρεσία του αδελφού μου μας ετοίμασε κάτι να πιούμε. Υποφέρω από αρθρίτιδα και στηθάγχη, εκτός των άλλων. Προτιμώ να μη σπαταλάω τις δυνάμεις μου στα οικιακά».

«Πολύ λογικό».

Μια μυρωδιά καμένου πλανήθηκε από τον κήπο. Πήγα ως την πόρτα και είδα μια καλά συντηρημένη πελούζα, στην άκρη της οποίας έκαιγε μια μεγάλη φωτιά. Ένας κοντοστούπης κηπουρός κάρφωνε τις φλόγες με μια μακριά τσουγκράνα. Είδε ότι τον κοίταζα και σήκωσε το ελεύθερο χέρι του σε μια σχεδόν αμυντική κίνηση, σαν να προσπαθούσε να αποφύγει ένα χτύπημα. Κατέβασε το καπέλο του κρύβοντας τα μάτια κι έριξε στις φλόγες κι άλλα χαρτιά από μια μαύρη σακούλα σκουπιδιών. Η φωνή της Μάντλιν ΜακΚάιντλες με επανέφερε στο τραπέζι.

«Έχετε πολύ καλές συστάσεις, κύριε Ρίλκε».

«Ευχάριστο αυτό· κάνουμε αυτή τη δουλειά στη Γλασκώβη πάνω από εκατό χρόνια».

Μου 'ριξε μια διερευνητική ματιά από πάνω ως κάτω, και ήταν σαν να άκουγα το γρήγορο κλικ ενός φωτογραφικού διαφράγματος. Ένα φευγαλέο χαμόγελο. «Το πιστεύω. Ο αδελφός μου ο Ρόντου πέθανε πριν από τρεις βδομάδες, ήμασταν κι οι δυο ανύπαντροι κι έτσι έμεινα μόνη να διεκπεραιώσω ένα τεράστιο έργο. Θα αναρωτιέστε γιατί τηλεφώνησα στο γραφείο σας· είστε μια αξιοπρεπής επιχείρηση αλλά

είστε μικρός οίκος και θα ήταν πολύ πιο λογικό να πήγαινα σε κάποιον οίκο του Λονδίνου».

«Αυτονόητη ερώτηση».

«Θέλω να γίνει γρήγορα».

«Θέλω να γίνει γρήγορα».

Μάτια γαλανά, που κάποτε ήταν γαλανότερα, με κοίταζαν στα ίσια.

Θα έπρεπε να είχα σταματήσει τότε και να την είχα ρωτήσει γιατί, αλλά εγώ έκανα ήδη λογαριασμούς στο μυαλό μου, προσθέτοντας χρόνο, εργατικά και χρήμα, με τις σκέψεις μου να στριφογυρίζουν γύρω απ' τη δουλειά, όπως εκείνη γνώριζε πως θα έκανα.

«Θα χρειαστεί να ρίξω μια ματιά, προτού μπορέσω να σας δώσω μια προκαταρκτική εκτίμηση του πόσο χρόνο θα πάρει. Θα σας παραδώσω μια πρόχειρη αποτίμηση ως το τέλος της βδομάδας».

«Θέλω το σπίτι να αδειάσει ως την επόμενη Τετάρτη. Αυτό πρέπει να σας δίνει άφθονο χρόνο για να συσκευάσετε και να αποθηκεύσετε το περιεχόμενο. Το θέλω αδειανό. Αν δεν μπορείτε να το κάνετε μέσα σε μια βδομάδα, πέστε μου το τώρα· διάλεξα εσάς, κύριε Ρίλκε, αλλά υπάρχουν κι άλλοι που μπορούν να κάνουν τη δουλειά εξίσου καλά».

Και την πίστεψα. Υποστήριξα τη θέση μου με μισή καρδιά, λέγοντάς της ότι δεν θα έπιανε την ανώτατη τιμή, πως οι δυνατότητες ήταν περιορισμένες σε μια βδομάδα, αλλά και οι δυο γνωρίζαμε πως όλη αυτή η κουβέντα ήταν μάταιη.

«Είμαι πολύ μεγάλη για συζητήσεις, κύριε Ρίλκε. Ή μπορείτε να το κάνετε, ή δεν μπορείτε. Ξέρω ότι είναι μεγάλη δουλειά. Ζητάω πολλά, γι' αυτό και θα υπάρξει προμήθεια ειδικά για σας, εκτός από την αμοιβή του οίκου δημοπρασιών, σε ένδειξη της εκτίμησής μου – αν καταφέρετε να τελειώσετε τη δουλειά εγκαίρως».